

Triin Roosalu
Rahvusvaheliste ja Sotsiaaluuringute Instituut
Tallinna Ülikool

Täiskasvanute tee tasemeõppesse ja kuidas seda siluda: kogemused Euroopast

Täiskasvanuhariduse teabepäev
Tallinnas 15.11.11

Haridussüsteemi roll elukestval õppel
põhineva ühiskonna tagamisel Euroopas

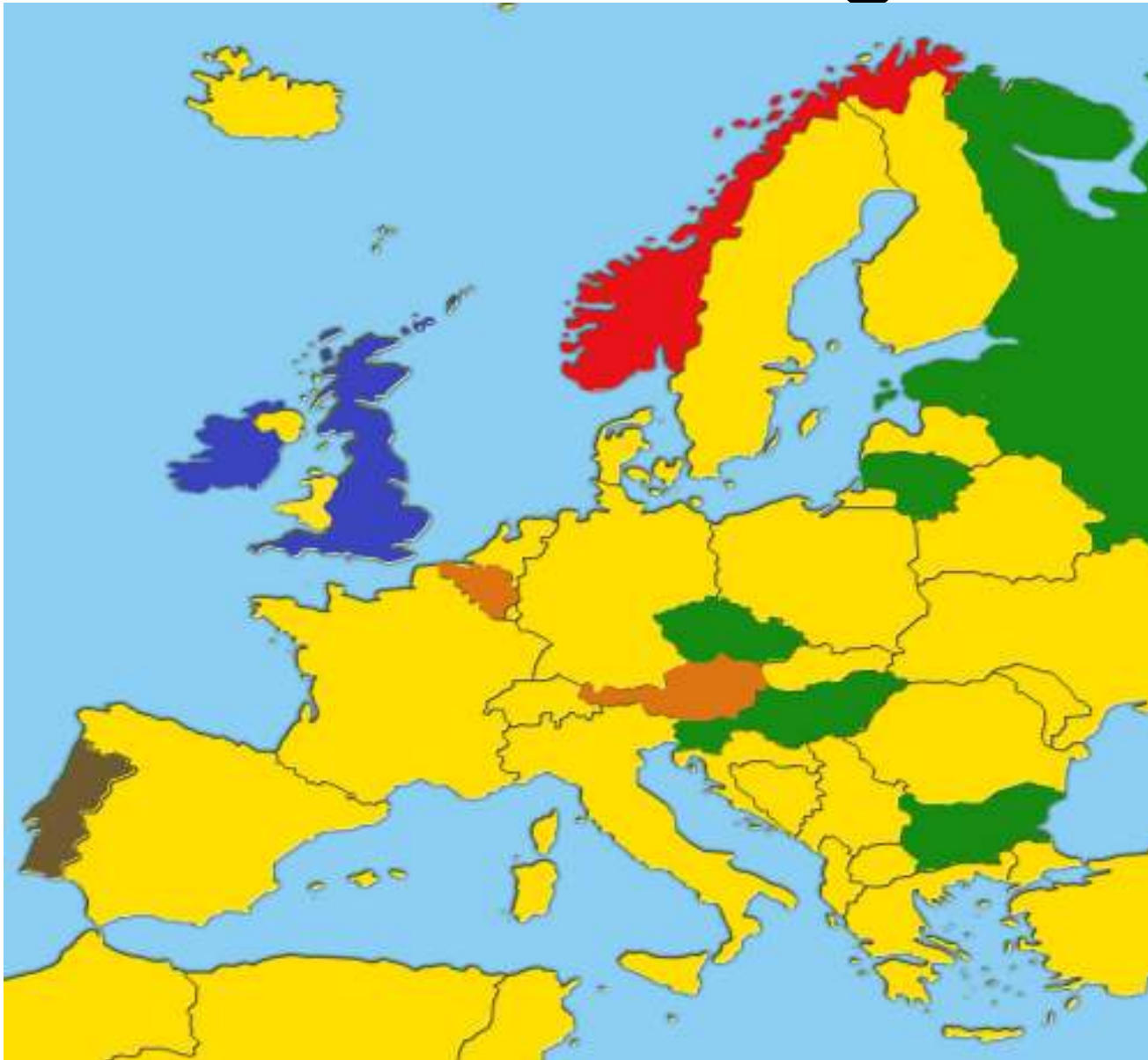
<http://LLL2010.tlu.ee>

**Integrated Project LLL2010: Towards a Lifelong
Learning Society in Europe: the Contribution of
Education System**

LLL2010 lühidalt

- ▶ Integreeritud projekt - erinevate teadusvaldkondade teadlaste osalemine
- ▶ Koordinaator – Tallinna Ülikool
- ▶ Tööde teostaja – Tallinna Ülikooli Rahvusvaheliste ja Sotsiaaluuringute Instituut
- ▶ 13 partnerit
- ▶ Euroopa Komisjonist saadav raha – 3,2 miljonit Eurot
- ▶ Projekti kogumaksumus – ca 5 miljonit Eurot
- ▶ 6 aastat
- ▶ Algas septembris 2005

Riigid

- Šotimaa
- Inglismaa
- Iirimaa

- Austria
- Belgia

- Norra

- Portugal

- Eesti
- Leedu
- Bulgaaria
- Venemaa
- Sloveenia
- Tšehhi
- Ungari

5 alaprojekti

- ▶ SP1: Kirjanduse ja poliitika analüüs
- ▶ SP3: uuring “Täiskasvanud haridussüsteemis” - valim ca 1000 inimest, originaalankeet
- ▶ SP2: Eurostati poolt koordineeritava uuringu “*Adult Education Survey*” andmete analüüs
- ▶ SP4: kvalitatiivuuring - intervjuud väike- ja keskmise suurusega ettevõtete juhtkonnaga (omanikega)
- ▶ SP5: kvalitatiivuuring - intervjuud haridusastuste juhtide ja haridusametnikega

MAKROTASE

1.ALAPROJEKT
Poliitika
analüüs: EL ja
riikide võrdlus

3.ALAPROJEKT
Haridussüsteemis
õppivate täiskas-
vanute uuring,
riikide võrdlus

4.ALAPROJEKT
Väikeettevõtete
uuring
(intervjuud

2.ALAPROJEKT
Täiskasvanute
koolituses osale-
mise uuring AES:
Riikide võrdlus

KESKTASE

3.ALAPROJEKT
Haridussüsteemis
õppivate täiskasva-
nute uuring:
haridusinstituutsiooni
de ankeet

4.ALAPROJEKT
Väikeettevõtete
uuring (intervjuud)

5.ALAPROJEKT
Intervjuud
haridusasutuste
juhtkonna ja
haridusametnikega

ÜKSIKISIKU TASE

3.ALAPROJEKT
Haridussüsteemis
õppivate
täiskasvanute
uuring

4.ALAPROJEKT
Väikeettevõtete
uuring (intervjuud)

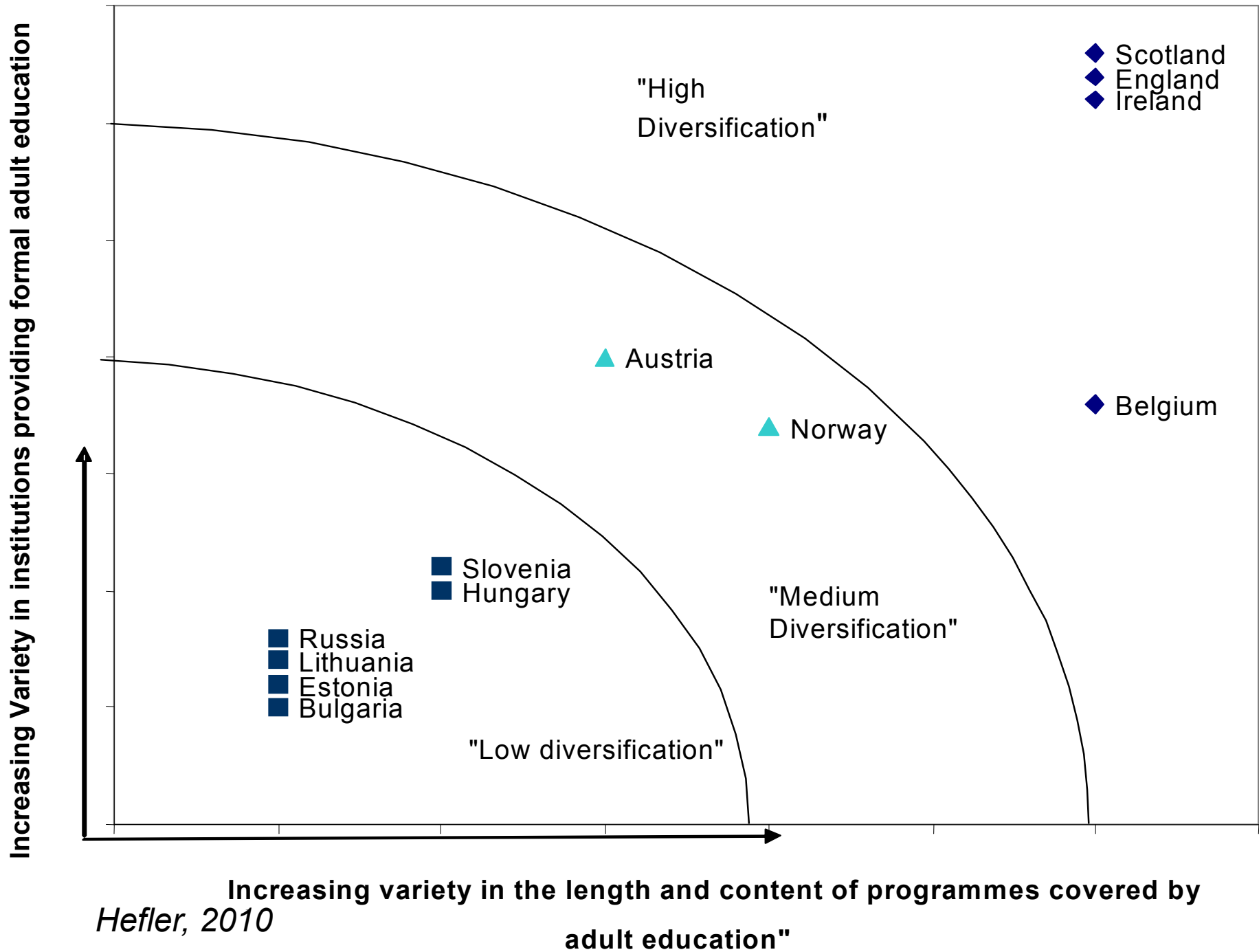
2.ALAPROJEKT
Täiskasvanute
koolituses osalemise
uuring (2008, AES)

Alaprojekt 1- poliitika analüüs

- ▶ Riiklikes elukestva õppe poliitikates keskendutakse üldiselt **tööturu probleemidele, kuid on erandeid**
- ▶ Postsotsialistlikes riikides nähakse elukestvas õppes **majanduse arengut soodustavat vahendit**, samas kui väljakujunenud turumajandusega riikides pööratakse rohkem tähelepanu majanduse tulemuslikkuse säilitamisele ja **oskuste vähesusest ülesaamisele**
- ▶ Paljudes riikides keskendutakse elukestva õppe rakendamisel tegelikult **suhteliselt kitsale eesmärgile** ja laiemate poliitiliste põhimõtete järgimiseks tehakse harva **konkreetseid** algatusi

Alaprojekt 4 - makrotase

Assessment of the information on participation rates in formal adult education based on AES

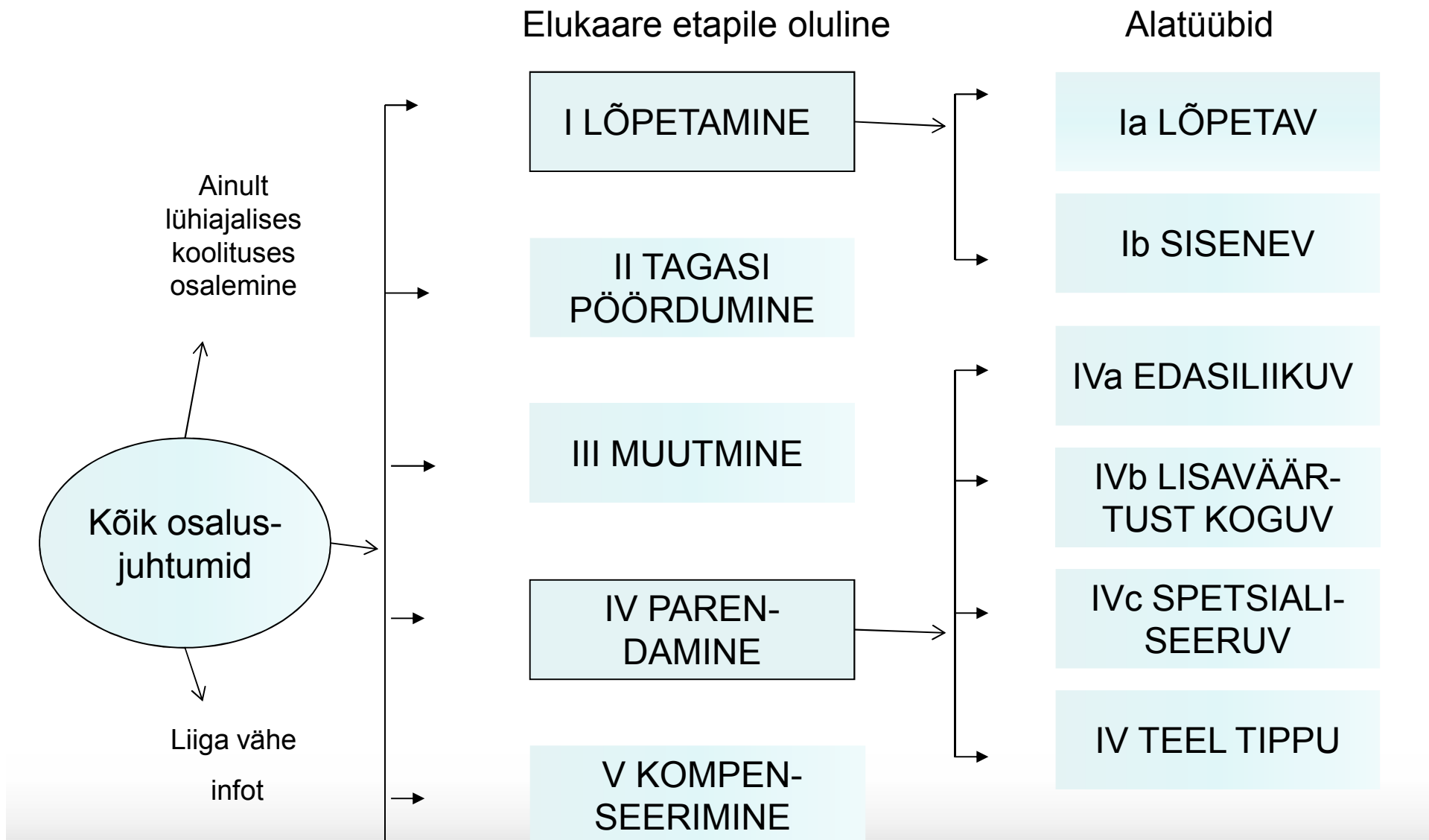
	General participation in adult education moderate	General participation in adult education high
Societal/statistical understanding narrow	Bulgaria Estonia Hungary Lithuania	Slovenia Austria Norway
Societal/statistical understanding broad		Belgium Ireland England Scotland

Hefler, 2010

Alaprojekt 4

Töötavate õppijate tüpoloogia

- ▶ Käsitleb tasemeõppes osalemist kui elutsükli olulist sündmust
- ▶ Arvestab töökoha, töökogemuse ja tasemeõppe sisulist ja ajalist seost
- ▶ Arvestab õpingute seost esmase väljaõppe ja kvalifikatsioonisüsteemiga
- ▶ Loomise aluseks 120 tasemeõppes osalemise juhtumit 12 Euroopa riigis

Alaprojekt 2

Osalemine formaalõppes

Sotsioloogilised barjäärid **	Nn Demograafilised barjäärid*			
	Low level	Low-middle	High-middle	High level
Low level	FI, SE, BE		PT	
Low-middle	NO, SI		ES	
High-middle		LT	AT, DE	
High level		EE , LV, SK	CZ, HR	HU, BG, FR, CY

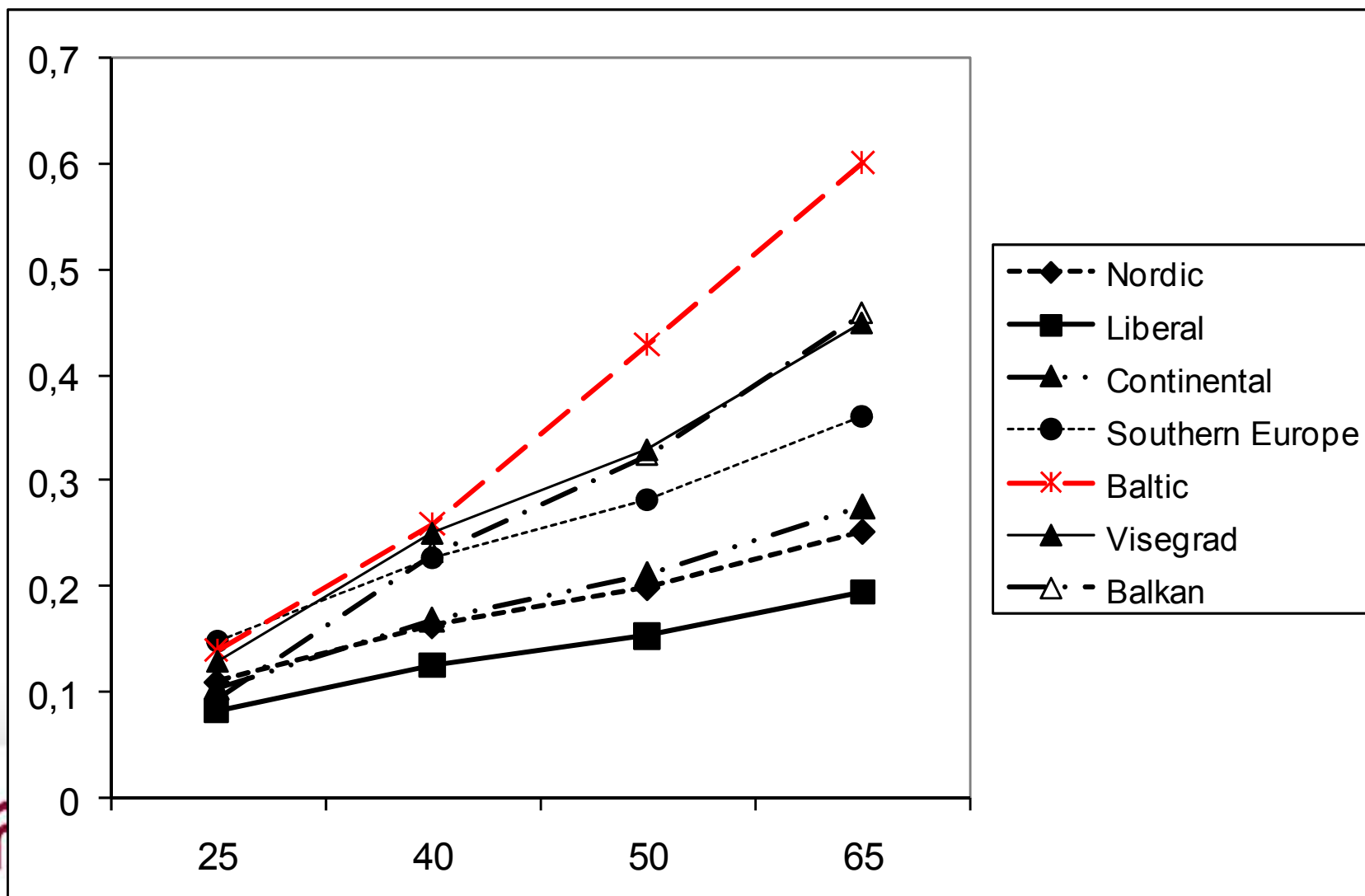
*Sotsiaalsete takistuste esinemine 19 Euroopa riigis:
kas need grupid on õppijate seas alaesindatud?*

	CY	CZ	FR	SK	BG	LV	EE	HU	HR	AT	DE	LT	SI	ES	NO	PT	FI	BE	SE
1	--	--	--	--	--	--	--	--	-	--	-	--	-	0	+	++	++	+	+
2	-	-	--	-	-	--	-	--	-	0	0	-	0	0	+	0	+	+	++
3	--	-	-	-	--	-	--	--	-	--	-	--	++	+	0	+	++	0	++
4	--	--	--	--	--	-	-	--	--	0	0	0	--	0	+	--	--	++	++
5	--	-	-	--	-	-	-	-	0	-	0	+	++	+	+	++	++	++	+
6	--	--	--	-	-	0	0	+	0	-	-	0	+	+	+	0	++	++	++

Näitajad: **1: ISCED12+3, 2: ei tööta, 3&4: nõrk tööturuga seotus, 5: lihttöö, 6: sissetulekuvintil 1-2**

Legend: ++ = tugev üleesindatus, sel grupil pole piiranguid; + üle esindatud; 0 = keskmisel tasemel; - = alaesindatud; -- = tugevalt alaesindatud

Sisemise õppima asumise valmidusega seotud piirangud, sõltuvus vanusest

- ▶ Kuidas alaesindatud gruppe õppima tuua?
 - ▶ St, kui esmalt määratleme, et mitteõppimine kindlasti on probleem...
- ▶ Mida koolid teevad?

Alaprojekt 3 – õppija arvab

Koolid: õpikeskkond

- ▶ **Õpikeskkond** osutus peamiseks näitajaks, mis väga tugevalt mõjutab õppijate rahulolu õpingutega ning kindlustunnet õpingute eduka lõpetamise osas
- ▶ Ka **riikidevahelised erinevused** olid siin **suurimad**: Lääne-Euroopa riikides, eriti just kahel madalamal haridusastmel, hinnatakse õpikeskkonda oluliselt positiivsemaks

Õpikeskkond

- ▶ Valdavalt hinnatakse **õppijatevahelisi suhteid/ läbisaamist** positiivselt, põhi- ja keskhariduse tasemel veidi vähemal määral
- ▶ Põhi- ja keskhariduse tasemel õppijad hindavad **õppijate kaasatust ja õpi-eesmärkide saavutamist** mõnevõrra vähem positiivselt, samas suur enamus ütleb, et tunnis/loengus esitatakse õpetajale küsimusi
- ▶ **Õppijate toetamise, ülesannetele suunatuse ja õpingute korralduse** osas oldi olukorraga üldiselt vägagi rahul

Mida koolid veel teevad?

- ▶ APL ja APEL/VÕTA
 - ▶ Õhtused tunnid ja kaugõpe
 - ▶ Puudumiste korral “käehoidmine”
 - ▶ Nõustamine...
-
- ▶ Või ideaalsele, mittetöötavale tudengile lootmine?
 - ▶ Rahvusvahelikustumise näide---

Tulemuste seos hariduse kvaliteediga

- ▶ Väline motiveeritus
- ▶ Inimkapitalile orienteeritus
- ▶ Ajapuudus
- ▶ Rahamure
- ▶ Õpetaja(s) pettumus

Töö kõrvalt õppimine kui väljakutse

- ▶ Õppijale
- ▶ Tööandjale
- ▶ Koolile
- ▶ Hariduse kvaliteedile

Hariduse kvaliteet

- ▶ Mida väljendab
- ▶ Kuidas mõõta
 - ▶ -sisendit?
 - ▶ -protsessi?
 - ▶ -väljundit?

Hariduse kvaliteet

- ▶ Kas töö kõrvalt koolitulistate puhul on kuidagi teisiti?
 - ▶ - sisend
 - ▶ - protsess
 - ▶ - väljund

Hariduse eesmärk

- ▶ Riikidevahelised erinevused
- ▶ EU eesmärk?

Alaprojekt 5

- ▶ A **Systems Level** Focus on Access to Education for Traditionally Marginalised Groups in Europe: Comparing Strategies, Policy and Practice in Twelve European Countries
- ▶ Viidi läbi kokku 197 intervjuud (Eestis 18)
- ▶ ISCED 3, ISCED 2, mitteformaalne õpe, vanlgad, valitussametnikud

Alaprojekt 5

- ▶ Mitteformaalaridus kui sild formaalaridusse
- ▶ Mitteformaal- ja formaalaridussüsteemi omavaheline usaldamatus
- ▶ Põhi- ja keskhariduse tasemel täiskasvanutele mõeldud hariduse roll kui esmaõppe tegemajätmistele tasandamine
- ▶ Vanglaharidus kui formaalariduse osa
- ▶ Vajadus spetsiifilisemate indikaatorite kasutuselevõtuks

Indikaatorid võiks olla...

- ▶ Struktuuri-indikaatorid ja
- ▶ Protsessi-indikaatorid, mitte ainult
 - ▶ Väljundi-indikaatorid kui seni
- ▶ Pakkusime välja eraldi indikaatorid kõigile vaadeldud kontekstidele

Näide struktuuriindikaatorist

- ▶ The need for a national and regional strategy for nonformal education –to relate but not reduce nonformal education to the formal system (SI)
- ▶ The need for agreed, non-reductionist, accountability processes in the nonformal sector: Due to less accountability provided by nonformal educational institutions in a climate of increasing need for accountability (SI)
- ▶ Nonformal education as a key bridge to ethnic minorities, immigrants and those experiencing social exclusion (SI)

▶ Aitäh!

▶ Projekti lõpparuanded veebis <http://LLL2010.tlu.ee>